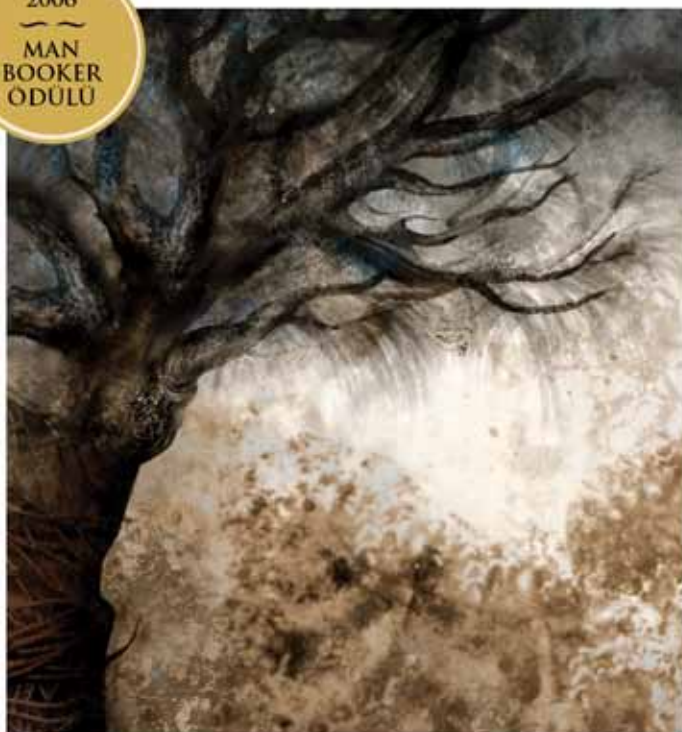

KIRAN DESAI

KAYBIN
TÜRKÜSÜ

2006
—
MAN
BOOKER
ÖDÜLÜ

ROMAN

Çeviri: SUAT ERTÜZÜN

❤
CAN

2.
BASKI

KIRAN DESAI
KAYBIN
TÜRKÜSÜ

Can Yayınları 1905

The Inheritance of Loss, Kiran Desai

© 2006, Kiran Desai

© 2010, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları InkWell Management LLC ve Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Adı geçen eser, Uluslararası Telif Hakları anlaşmaları gereğince korunmaktadır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2010

2. basım: Eylül 2010

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / O-CHE

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1215-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

KIRAN DESAI
KAYBIN
TÜRKÜSÜ

ROMAN

2006 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

KIRAN DESAI, 1971'de Yeni Delhi'de doğdu. Ünlü yazar Anita Desai'nin kızı olan Kiran Desai, 14 yaşına kadar Hindistan'da yaşadık-tan sonra, ailesiyle birlikte İngiltere'de geçirdiği bir yılın ardından ABD'ye yerleşti ve Bennington College, Hollins Üniversitesi ve Co-lumbia Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık öğrenimi gördü. 1998'de yayımlanan ilk romanı *Hullabaloo in the Guava Orchard* ("Guava Bahçesinde Şamata"), başta Salman Rushdie olmak üzere edebiyat dünyasının önemli temsilcileri tarafından beğeniyle karşılandı; Yazar-lar Derneği'nin 35 yaş altındaki Commonwealth yazarlarına verdiği Betty Trask Ödülü'nü kazandı. Asya, Avrupa ve Amerika'da eleştir-menlerin övgülerini toplayan ikinci kitabı *Kaybın Türküsü*, yayımlandı-ğı 2006 yılında Man Booker Ödülü'nü ve Ulusal Kitap Eleştirmenleri Çevresi Roman Ödülü'nü aldı.

SUAT ERTÜZÜN, 1971 yılında Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollan-da'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siya-set Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra şimdi çevirmenlik yapıyor. Julia Glass, Patricia Highsmith, John Hughes-Wilson, J.M. Coetzee gibi dünya edebiyatının önde gelen yazarlarının eserlerini dilimize kazandırdı.

Anneme olanca sevgimle

SESSİZLİĞİN ÖVÜNCÜ

Ağmaları bastıran ışıktan yazılar saldırıyor karanlığa.
Kırı ele geçiriyor bilinemez yüksek kent.
Hayatımdan ve ölümümden emin, hırslıları gözlemliyor
ve onları anlamak istiyorum.
Havada bir kement gibi açgözlüdür onların gündüzleri.
Geceleri, hızla hücumu hazır, çeliğe bürülü öfkeden
uzaklaşıp dinlenmektir.
İnsanlıktan söz ederler.
Benim insanlığım aynı yoksulluğun ortak sesi
olduğumuzu hissetmektir.
Anavatandan söz ederler.
Benim anavatanım bir gitarın nağmesi, birkaç portre,
eski bir kılıç, akşam çökerken söğüt koruluğunun
görünür duasıdır.
Zaman beni yaşıyor.
Gölgemden de sessiz, gözü azametle doymak bilmeyen
kalabalığın arasından geçiyorum.
Vazgeçilmezler, benzersizler, yarınlara layıklar.
Benim ismim falanca ve filanca.
Ağır ağır yürüyorum, ulaşmayı beklemeyecek kadar
uzaktan gelen biri gibi.

JORGE LUIS BORGES

1

Renkler gün boyu alacakaranlık renkleriydi; sis bir deniz yarattığı gibi okyanus gölgelerine ve derinliklerine kapılmış dağların kocaman yamaçlarını dolaşmıştı. Pusun üstünden bir an için görünen Kañcencunga, doruğundaki fırtınaların yükseklere püskürttüğü kardan sorgucuyla son ışıkları toplayan buzdan yontulmuş uzak bir tepeydi.

Verandada oturan Sai, *National Geographic*'in eski bir sayısında dev mürekkepbalıkları hakkındaki bir yazıyı okuyordu. Arada bir başını kaldırıp Kañcencunga'ya bakıyor, onun büyüleyici fosforlu parlaklığını ürpertiyle izliyordu. Yargıç satranç tahtasıyla uzak köşede oturuyor, kendine karşı oynuyordu. Uykusunda usulca horlayan köpek Mutt kendini güvende hissettiği sandalyenin altına sığınmıştı. Yukarıda çıplak bir ampul bir telin ucundan sarkıyordu. Soğuktu, ama bir iki metre kalınlığındaki taş duvarlarıyla karanlığı, ayazı çevreleyen evin içi daha da soğuktu.

Burada, arkadaki mağaramsı mutfakta, aşçı nemli odunları tutuşturmaya uğraşıyordu. Çıraların arasında yaşayan, sevişen, üreyen akrep topluluğunun korkusuyla çıra yığınına ihtiyatla karıştırıyordu. Bir keresinde zehirle dolgun bir anne, sırtında da on dört yavru bulmuştu.

Sonunda odunlar alev alınca bir arkeoloji ekibinin

kazıp gün yüzüne çıkardığı bir nesne kadar hırpalanmış, kabuk bağlamış çaydanlığı üstüne koydu ve kaynamasını bekledi. Duvarlar yanık ve ıslak, sarmısaklar kömürleşmiş kirislere çamurlu saplarından asılı, kurum toprakları tavanda yarasalar gibi öbek öbeği. Aşçının yüzüne yalazdan parlak turuncu bir mozaik vurdu ve belden yukarısı ısınmaya başladı, ama alçak bir ağırlı fırtınası mafsallı iltihaplı dizlerine azap veriyordu.

Bacadan çıkan duman, koyuldukça koyularak, nesnelere parça parça –önce bir tepenin bir yarısını, sonra öbür yarısını– saklayarak ağırlaşan sise karışıyordu. Ağaçlar karamlığa dönüştü, hayaletleşti ve kayboldu. Ağır ağır her şeyin yerini buhar, katı nesnelere yerini gölgeler aldı ve bunlar tarafından biçimlendirilmiş veya esinlenmiş benzemeyen hiçbir şey kalmadı. Sai'nin nefesi burun deliklerinden kesik kesik çıkıyor ve bilgi kırıntılarında, bilim insanlarının düşlerinden yapıma dev mürekkepbalığı resmi büsbütün kasvete boğuluyordu.

Sai dergiyi kapatıp bahçeye doğru yürüdü. Çimenliğin kıyısındaki orman yaşlı ve sık ağaçlıydı; hintkamışı çalılıkları karanlığın içine doğru on metre yükseliyordu; yosun tutmuş ağaçlar devasa, yumrulu ve biçimsiz, orkide kökleriyle dokunaçlıydı. Sis saçlarındaki okşayışı neredeyse insancaydı ve parmaklarını uzattığında buhar onları usulca ağızına alıyordu. Cebir kitabıyla bir saat önce gelmiş olması gereken matematik öğretmeni Gyan'ı düşündü.

Saat 4.30 olmuştu bile, ama gecikmeyi koyulan sise verdi.

Arkasına baktığında ev kaybolmuştu; verandanın basamaklarını çıkınca bu sefer bahçe yitti. Yargıç uyuyakalmıştı ve gevşemiş kaslarını etkileyen, ağız çizgisine asılan, yanaklarına tutunan yerçekimi onun öldüğünde neyi andıracağını Sai'ye tastamam gösteriyordu.

Uyanarak, “Çay nerede kaldı?” diye sordu. Gyan’ı değil, çayı getirmesi gereken aşçıyı kasteden yargıç, “Gecikti,” dedi.

Sai, “Ben getireyim,” diye önerdi.

Kurşuni renk içeriye sızarak gümüş eşyalara konmuş, köşelere sokulmuş, koridordaki aynayı bulutlandırmıştı. Mutfağa giderken aynadaki bulanıklaşmış hali gözüne ilişen Sai, öne doğru uzanıp aynanın yüzeyine film yıldızları gibi kusursuz biçimli dudak izini bıraktı. Biraz kendine, biraz bir başkasına, “Merhaba,” dedi.

Hiçbir insanoğlu yetişkin bir dev mürekkepbalığını canlı görmemişti; ve mürekkepbalıklarının her ne kadar okyanusun karanlığını tarayacak elma büyüklüğünde kocaman gözleri de olsa, yalnızlıkları öyle katıksızdı ki, türlerinden bir başkasına hiç rastlamamaları bile mümkündü. Sai’yi hüzne boğdu bu.

Doyum da yitim kadar derinden hissedilebilir miydi? Sai, romantik bir yaklaşımla, aşkın mutlaka arzu ve doyum arasındaki boşlukta yatması, doyumda değil yoksunlukta olması gerektiğine karar verdi. Aşk, duygunun kendisinden çok onun sızısı, beklentisi, inzivası ve çevresindeki şeylerdi.

*

Su kaynayınca aşçı çaydanlığı kaldırıp içindekini demliğe boşalttı.

“Çok feci,” dedi. “Kemiklerim sızım sızım sızılıyor, eklemelerim ağrıyor; ölsem yeri var. Biju olmasa...” Biju onun Amerika’daki oğluydu. Don Pollo’da çalışıyordu yoksa Sıcak Domates miydi? Ya da Ali Baba Fried Chicken mı? Babası o isimleri ne hatırlıyor, ne de anlayıp telaffuz edebiliyordu; Biju’nun bir kanun kaçağı gibi –belgeleri yoktu– ikide bir iş değiştirmesi de cabası.

Sai, “Evet, hava çok sisli,” dedi. “Öğretmenin geleceğini sanmam.” Bir yapbozun parçalarını yerleştirir gibi

tepsiye fincanları, fincan tabaklarını, demliği, sütü, şekerini, süzgeci ve Marie and Delite bisküvilerini yerleştirdi.

“Ben götürürüm,” dedi.

Mutt’a süt götürdüğü emaye kâseyle peşinden gelen aşçı, “Dikkat, dikkat,” dedi azarlarcasına. Sai’nin kalaylı tepsiye kaşıkları sinir bozucu bir ezgiyle çarptıra çarptıra ilerlediğini gören köpek başını kaldırdı. Kuyruđu sallanmaya başlarken gözleri, “Çay vakti mi?” diye soruyordu.

Satranç tahtasının ortasındaki piyonlardan burnunu doğrultan yargıç canı sıkılarak, “Niçin yiyecek bir şey yok?” diye sordu.

Sonra kaptaki şekerle baktı: kirli, mikayı andıran parlak tanecikler. Bisküviler mukavvaya benziyordu ve fincan tabaklarının beyazında koyu parmak izleri vardı. Çay zaten hiçbir zaman olması gerektiği gibi servis edilmiyordu, ama en azından pasta, yulaflı gözleme, acıbadem kurabiyesi veya peynirli çubuk kraker olmalıydı. hem tatlı hem tuzlu bir şeyler. Kepazelik; ve çay saati fikrine tamamen ters.

Yüz ifadesini fark eden Sai, “Sadece bisküvi var,” dedi. “Fırıncı kızının düğününe gitmiş.”

“Ben bisküvi istemiyorum.”

Sai iç geçirdi.

“Düğüne gitmek ne demek? Böyle dükkân mı işletilir? Aptal. Aşçı niçin bir şey yapamıyor?”

“Havagazı yok, gazyağı yok.”

“Niçin odun ateşinde yapamıyor? Eski aşçıların hepsi teneke bir kutunun çevresine kor parçalarını dizerek çok güzel pasta yapabiliyorlar. Eskiden havagazı ocağı, gaz ocağı mı vardı? Tembellikten başka bir şey değil.”

Aşçı alelacele ateşteki bir tavada ısıttığı çikolatalı puding artığını getirdi ve sevimli kahverengi bulamacı yiyen yargıcın yüzüne yavaş yavaş bir puding hoşnutluğu yayıldı.

Hiçbir yere açılmayan kapısıyla tüm varlığın üstünü

yokluk örterken, yudumlayıp atıstırdılar; çaydan yükselen kıvrımlı gür buharı ve soluklarının dönüp dönüp dolanarak sise karışmasını izlediler.

*

Merdivenleri çıkana kadar kimse, Mutt bile, çimelikten sessizce gelen oğlanları fark etmedi. Bir şey değiştireceğinden değil; onları dışarıda tutacak ne kapının mandalı vardı, ne de bu saatlerde derin *jhora*¹ yatağının öbür yanında dut gibi yere serili, hareketsiz yatan, ama kendini ayakta sallanıyor hisseden Potty Amca dışında –hummalı bir içme faaliyetinin ardından baykuş gibi tek gözünü açarak, “Sen bana bakma, hayatım,” derdi hep Sai’ye, “şuracıkta yatıp biraz dinleneyim...” – çağrılarını işitecek mesafede biri.

Evrensel gerilla modasına uygun olarak Katmandu karaborsasından deri ceketleri, haki pantolonları ve bandanalarıyla ormanı yaya aşarak gelmişlerdi. Birinde tüfek vardı.

Kayda geçecek tutanaklarda Çin, Pakistan ve Nepal suçlanacaktı, ama dünyanın bu köşesinde, başka her yerde olduğu gibi, güçsüz bir hareketin ayaktakımından ordusuna bile yetecek silah dolanıyordu ortalıkta. Ne bulurlarsa alıyorlardı: orak biçimli *kukri* bıçakları, balta- lar, mutfak bıçakları, beller, her türlü ateşli silah.

Yargıcın av tüfekleri için gelmişlerdi.

Görev ve kıyafetlerine rağmen inandırıcılıktan yoksundular. En büyükleri bile yirminin altında görünüyordu ve Mutt’un tiz bir havlayışı onları bir avuç okullu kız gibi merdivenden gerisin geri inip sisin bulandırdığı çalılıkların arkasına saklandırmaya yetmişti. “*Aman Allahım! Isırır mı, amca?*” – kamuflaj giysileri içinde tir tir titiyorlardı.

Mutt’sa yabancılarla karşılaştığında her zaman yap-

1. (Hint.) Dere. (Ç.N.)

tığı şeyi yaptı: Şiddetle salladığı kılıcını davetsiz misafirlerle döndü ve hem utangaçlık hem de umut belirten bir gülümseyişle arkasına baktı.

Kendini böyle alçaltmasından nefret eden yargıç ona uzanınca da burnunu onun kollarına gömdü.

Oğlanlar çekinerek merdiveni tekrar çıkınca yargıç bu çekingenliğin tehlikeli olduğu gerçeğinin farkına vardı; sarsılmaz bir özgüven gösterselelerdi kaslarına idman yaptırmaya daha az hevesli olurlardı.

*

Tüfekli olanı yargıcın anlayamadığı bir şey söyledi.

Dudaklarını bu konu hakkında ne düşündüğünü belli edercesine bükerek, “Nepalce yok mu?” diye tısladı, ama Hintçe devam etti. “Silahlar?”

“Burada silah yok.”

“Getir onları.”

“Size yanlış bilgi vermişler.”

“*Nakhra*¹ yapmayı bırakalım. Silahları getir.”

Yargıç, “Sana derhal mülkünden ayrılmanı emrediyorum,” dedi.

“Getir silahları.”

“Polisi ararım.”

Telefon olmadığından gülünç bir tehditti.

Filmlerdeki gibi güldüler ve ardından silahlı olan, yine filmlerdeki gibi, tüfeğini Mutt’a doğrulttu. “Hadi, getir şunları, yoksa önce köpeği, sonra seni, sonra aşçıyı, en son da kadınları öldürürüz,” dedi ve Sai’ye doğru gülümsedi.

Sai dehşet içinde, “Getireyim,” dedi, ama uzaklaşırken çay tepsisini devirdi.

Yargıç kucağında Mutt’la oturuyordu. Silahlar memuriyet günlerine aitti. Beş mermili bir BSA pompalısı,

1. (Hint.) Numara yapmak. (Ç.N.)

0.30'luk bir Springfield tüfeği ve Holland&Holland marka bir çifte. Kilit altında bile değillerdi; holün sonunda, yeşil ve kahverengiye boyalı ördek tuzaklarının olduğu tozlu rafın üstünde asılıydılar.

“Cık cık, hepsi paslanmış. Niçin şunlara bakmıyorsunuz?” Fakat kendilerinden hoşnuttular ve kabadayılık damarları kabarmıştı. “Çay için size katılıyoruz.”

Sai onu sersemleten bir dehşetle, “Çay mı?” dedi.

“Çay ve atıştırma. İnsan misafire böyle mi davranır? İçini ısıtacak bir şey vermeden ayaza geri mi gönderir?” Birbirleriyle baktılar, kızı yukarıdan aşağı süzdüler ve göz kırptılar.

Sai kendini müthiş, ürkütücü bir biçimde dişi hissediyordu.

Tabii oğlanların hepsi, sıcacık kış giysileriyle sarmalanmış erkek ve kadın kahramanların, görgülü uşaklar tarafından gümüş takımlarla servis edilen çayları içtikleri film sahnelerine aşinaydılar. Derken, tıpkı gerçekte olduğu gibi, sis basacak ve güzel bir otelde şarkı söyleyip dans edecek, birbirlerine “ce!” yapacaklardı. Kulu-Manali veya –sisin içinden silahlı adamların fırlayıp da yeni tarz filmlerin zorunlu olduğu terör günlerinin öncesinde– Keşmir sinemasına ait klasik sahnelerdi bunlar.

Yemek masasının altına saklanan aşçıyı zorla çekip çıkardılar.

“*Ai aaa, ai aaa,*” diye ayalarını birleştirerek, “lütfen, ben zavallı bir adamım, lütfen!” diye yalvardı. Vurmalarını bekliyormuş gibi sinerek kollarını kaldırdı.

Onu aşağılanmış görmeye dayanamayan, önündeki tek çıkar yolun kendini daha da aşağılık duruma düşürmek olduğunu görmekten nefret eden Sai, “Bir şey yapmadı, onu rahat bırakın,” dedi.

“Oğlum bir daha göreyim, lütfen beni öldürmeyin, *ben zavallı bir adamım canımı bağışlayın.*”

Yüzyılların şekillendirdiği ve kuşaktan kuşağa aktarılan sözlerdi bunlar, ne de olsa yoksulların belli ifade kalıplarına ihtiyaçları vardı; senaryo hep aynıydı ve merhamet dilenmekten başka çareleri olmazdı. Aşçı nasıl ağlayacağını içgüdüsel olarak biliyordu.

Bildik cümleler oğlanları rollerinde iyice rahatlatmıştı; onlara bir nimet gibi geldi bu.

“Seni öldürmek isteyen kim?” dediler ona. “Biz sadece açız, hepsi bu.” Sonra yargıca dönerek, “Bak, sahip de sana yardım edecek. Hadi,” dediler, “bunun doğru düzgün nasıl yapılacağını sen bilirsin.” Yargıç kımıldamayınca oğlan silahı yine Mutt’a çevirdi.

Yargıç hayvanı kapıp arkasına sakladı.

“Çok yufka yürekliymiş sahip. Bu şefkatini misafirlerine de göstermelisin. Hadi, masayı hazırlayın.”

Mutt’un ayağının dibinde dolandığı, Sai’yle aşçının da bakmaya korkarak gözlerini kaçırdıkları yargıç hiç, ama bir kere bile gitmediği mutfakta buldu kendini.

Yargıç mutfaka girdiyse hepsinin ölebileceği akıllarına geldi; dünya tersine dönmüştü ve kesinlikle her şey olabilirdi.

“Yiyecek bir şey yok mu?”

Sai o gün ikinci kez olmak üzere, “Sadece bisküvi,” dedi.

Lider, “Bak! Nasıl sahiptin sen?” diye sordu yargıca. “Atıştıracak hiçbir şey yok. Yapın öyleyse. Boş karınla yola devam edebileceğimizi mi sandınız?”

Canı için sızlanıp yakaran aşçı *pakora*¹ kızarttı; kızgın yağa değen sulu hamurdan duruma uygun şiddetli sesler çıktı.

1. Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerde patates, karnabahar, ıspanak gibi birçok sebzenin türlü baharatlar ve nohut ununa banılarak yağda kızartıldığı atıştırma. (Ç.N.)

Yargıç sararmış perdeler, çarşaflar ve bez parçalarıyla dolu bir çekmeceyi açarak masa örtüsü arandı. Sai elleri titreyerek bir tencerede çay demleyip süzdü, ama bu şekilde, yani Hint usulü çay nasıl yapılır, haberi yoktu. Sadece İngiliz usulünü biliyordu.

Oğlanlar biraz da ilgiyle evi incelemeye koyuldular. Yoğun bir yalnızlık havası olduğu dikkatlerinden kaçmadı. Kargacık burgacık bir çiviyazısı gibi akkarıncalarla kaplı kimi köhnemiş mobilyalar, birkaç ucuz madenî katlanır sandalyeyle beraber gölgelerde tek başlarına duruyorlardı. Tavan kamusal anıtlarınki kadar yüksek ve kar manzarası için pencere açılmış odalar eskilerin zenginliğince geniş olmasına rağmen küçük yerlere özgü ağırlaşmış fare kokusundan oğlanları burunları buruştu. Nemden kaban ve bir yelken gibi bel veren duvarlarda peydahlanmış kahverengi lekelerin altında neredeyse tamamen kaybolan Cambridge Üniversitesi diplomasını dikkatle süzdüler. Zeminin çöktüğü bir ardiyenin kapısı ebediyen kapatılmıştı. Erzak ve akla yatmayacak kadar fazla görünen boş tonbalığı konservesi kutuları mutfaktaki kırık bir pinpon masasına yığılıydı; burası tek bir uşak artığına değil de köle gibi çalışan bir hizmetkârlar güruhuna göre yapıldığından mutfağın ancak bir köşesi kullanılıyordu.

Oğlanlar, “Evin epey onarıma ihtiyacı var,” diye öğütlediler.

Kaynana edasıyla, “Çay demsiz olmuş,” dediler. *Pakora* için de, “Tuzu az,” dediler. Marie and Delite bisküvilerini çaya bandılar, sıcak içeceği höpürtüyle çektiler. Yatak odalarında buldukları iki sandığı pirinç, mercimek, şeker, çay, yağ, kibrit, Lux sabun ve Pond cilt kremiyle doldurdular. İçlerinden biri, “Yalnızca hareket için gerekli malzemeler,” diye Sai’yi temin etti. Birinin bağırtısı dikkatlerini kilitli bir dolaba çekti. “Bize anahtarı ver.”

Yargıç, farklı bir hayatın hayalini kurduğu genç bir

adam olarak deri ciltlerle ciltletmek için bir dükkâna götürüp ait oldukları yılları yaldızlı harflerle yazdırdığı *National Geographic*'lerin arkasında saklı anahtarını getirdi.

Dolabı açtıklarında Grand Marnier likörü, Amontillado şerisi ve Talisker viskileriyle karşılaştılar. Kimi şişelerin içindeki tamamen buhar olup gitmiş, kimileri de sirkeye dönmüştü, ama oğlanlar onları sandığa yüklemeyi yine de ihmal etmediler.

“Sigara?”

Hiç yoktu. Buna kızdılar; ve depolarda hiç su olmasına rağmen tuvaletlere büyük apteslerini yapıp kollarını bıraktılar. Artık gitmeye hazırdılar.

Yargıca, “*Jai Gurka*,¹ de,” dediler. “Gurkalara Gurkaland.”

“*Jai Gurka*.”

“Ben bir aptalım,’ de.”

“Ben bir aptalım.”

“Yüksek sesle. Seni duyamıyoruz, *huzoor*². Yüksek sesle söyle.”

Yargıç aynı boş sesle yineledi.

Bir şey söylemeleri istenmemesine rağmen aşçı, “*Jai Gurka*,” Sai, “Gurkalara Gurkaland,” dedi.

Aşçı, “Ben bir aptalım,” dedi.

Oğlanlar iki sandığı taşıyıp kıkırdayarak verandadan indiler ve sese karıştılar. Sandıklardan birinde siyah teneke üstüne beyaza boyalı harflerle, “Bay J.P. Patel, SS *Strathnaver*” yazılıydı. Öbüründe de, “Bayan S. Mistry, St. Augustine Kızlar Manastırı” diyordu. Çocuklar geldikleri gibi ansızın yok oldular.

*

1. Daima Gurka anlamına gelen ve siyasi bir hareketin adı olan slogan. Gurkalar Nepal kökenli bir halktır. (Ç.N.)

2. (Hint.) Efendim anlamında bir hitap şekli. (Ç.N.)

Sai, "Gittiler, gittiler," dedi. Mutt gözlerine yerleşmiş olan korkuya rağmen karşılık vermeye, bacakları arasına sıkışmasına rağmen kuyruğunu sallamaya çalıştı. Aşçı gürültüyle dövünmeye başladı: "*Humara kya hoga, hai hai, humara kya hoga,*"¹ diye sesini koyuverdi. "*Hai, hai,* ne olacak bizim halimiz?"

Yargıç, "Kapa çeneni," dedi ve, şu kahrolası uşaklar sanki bağırarak için doğup büyütülmüşler, diye düşündü.

Kendisi, bir çarpıklığa meydan vermeyecek şekilde yüzünü kasmış, dimdik oturuyor, şiddetli bir titremeye engel olmak için koltuğun kolunu sımsıkı kavriyordu; ve her ne kadar içten gelen bir devinimi durdurmaya çalıştığını bilse de, sanki tüm dünya yıkıcı bir kuvvetle sarsılıyor ve o da ona karşı durmaya çalışıyormuş gibi geliyordu. Yemek masasında kendi yaydığı ve yıllar önce yemeğini tiksindirici bir tarzda çiğnediği için karısına fırlatayım derken bir kadeh porto şarabını döktüğü yerde lâl rengi bir lekeyle kesilen asma yaprağı desenli beyaz masa örtüsü seriliydi.

Oğlanlar, "Ne kadar ağırsın!" diye sataşmışlardı ona. "Ne biçim insanlarsınız! Hiç utanmanız yok... Kendi başınıza bir halt yapamıyorsunuz."

Sai de aşçı da bakışlarını yargıç ve uğradığı hakareten çevirmişler, şimdi bile gözlerini masa örtüsünden kaçırıyor ve odanın daha uzak yerlerine bakmayı yeğliyorlardı; o örtüyü fark ettiklerini bir belli ederlerse nasıl cezalandırılacaklarını kimse bilemezdi. Mağrur bir adamın gururunun bu şekilde çiğnenmesi korkunç bir şeydi. Tanıkları öldürebilirdi bile.

Aşçı perdeleri çekti; pencerenin camı savunmasızlıklarını yüzlerine vuruyor, karanlık ve kaba pelerinini üstlerine atan ormana ve geceye karşı onları korunmasız

1. Ne olacak bizim halimiz, vah vah, ne olacak bizim halimiz. (Ç.N.)

gösteriyordu. Perde çekilmeden önce kendi yansımasını gören Mutt bunu çakal sanıp yerinden fırladı. Sonra döndü, duvardaki gölgesini gördü ve yine yerinden fırladı.

*

1986 Şubatıydı. Sai on yedisindeydi ve matematik öğretmeni Gyan'a duyduğu aşk daha bir yaşına bile basmamıştı.

Gazeteler yollardaki barikatları aştığında şunları okudular:

Hell No adında bir grup Bombay'da, Hyatt International'da konser verecekti.

Delhi'de sığır dışkısı gazıyla çalışan fırın ve sobalar üstüne bir teknoloji fuarı tüm dünyadan katılımcı topluyordu.

Emekli yargıcın aşçı, Sai ve Mutt'la yaşadığı Kuzeydoğu Himalayaların yüksek kesimlerindeki Kalimpong dağlarında yeni bir hoşnutsuz kesimin isyana kalkıştığı, insan ve silah topladığı bildiriliyordu. Bu seferkiler çoğunluk oldukları bir yerde azınlık muamelesi görmekten bıkan Hindistanlı Nepallilerdi. Kendi devletlerini, en azından kendi işlerini yürütebilecekleri kendi hükümetlerini istiyorlardı. Hindistan'ın Bhutan ve Sikkim'e¹ karıştığı, olur da Çinliler Tibet'in dışındaki topraklara da heveslenir diye haki renkli tanklarını hazırda tutan ordunun barfiks ve sınavlar çektiği bu yörede haritalar hep karışık olagelmişti. Gazeteler teslimiyetçi bir üslupla yazıyordu. Nepal, İngiltere, Tibet, Hindistan, Sikkim ve Bhutan arasında onca çatışma, ihanet, takas yaşanmıştı; şuradan Darjeeling aşırılsın, buradan Kalimpong koparılsın – üstelik, ah, üstelik sisin bir ejderha gibi çökmesine, sınır çekme çabalarını boşa çıkarmasına, hükümsüz bırakmasına, gülünç hale getirmesine rağmen.

1. Kuzeydoğu Hindistan'ın Nepal ve Bhutan arasında kalan kesimi. (Ç.N.)

*İkinci romanı Kaybın
Türküsü'yle Man Booker
ödülü kazanan genç
Hintli yazar Kiran Desai,
edebiyat dünyasında seçkin
bir yer edindi; kitapları
46 dile çevrildi.*

Fotoğraf: Jerry Bauer

Himalayalar'da, Kañçencunga Dağı'nın eteğinde, eski bir düzenden kalma ve o eski düzen gibi köhnemiş bir ev. Hindistan'ın sömürge olduğu dönemde büyük adam olsun diye inanılmaz özverilerle İngiltere'de okutulan ve artık emekliliğini huzur içinde yaşamayı umut eden bir yargıç, yargıcın güzel torunu, evin aşçısı, bağımsızlığın ayrılıkçılarca tehdit edildiği yeni düzende çok para kazansın diye gene büyük zorluklarla Amerika'ya gönderilen aşçının oğlu... Onların birbirleriyle ve çevreleriyle ilişkilerini, umutları ve umutsuzlukları, sevgiyi ve karamsarlıkları anlatıyor roman. Sömürgecilik anlayışının modern dünyayla çatışmasından doğan sonuçları görkemli bir anlatımla yansıtan Kiran Desai'nin ustalıklı betimlediği karakterler, çeşitli yol ayrımlarında tekrar tekrar sınanıyor.

Dünyanın bu köşesinin, bütün zamanlara ve hep insanlara özgü hüznünlerin ve sevinçlerin öyküsü...

Kapak resmi: O-CHE

ISBN 978-975-07-1215-9

9 789750 712159